

חולין פרק ג אלו טרפות דף סה

'ערצוביא' שיש להם זנב, 'חגב' וכתוב 'למינהו' לרבות 'זרבנית' ששונים במראה מכל הראשונים.

תנא דבי ר' ישמעאל ריבה גם חגבים שראשם מאורך היות וסבר שהמילה 'למינהו' היא כלל למרות שבאה לרבות רק מין מסוים של חגב ולכן למד כמה פעמים כלל ופרט וכלל, א. 'ארבה למינו' לרבות כל חגב שיש לו שיער בראשו ואין לו זנב, ב. 'חרגול למינהו' לרבות כל חגב שאין לו שיער בראשו ויש לו זנב, משניהם יחד ללמד לרבות גם סלעם שאין לו שיער ואין לו זנב, ג. 'סלעם' היות והוא מיותר נכתב לרבות חגבים שיש להם ראש ארוך ודומים לסלעם 'למינהו' להכשיר ראש ארוך הדומה לשאר חגבים, ד. 'חגב' למעט צרצר שיש לו סימני טהרה אבל לא נקרא בשם 'חגב', 'למינהו' למעט ששאר החגבים צריכים שיהיה בהם את כל הסימנים בשביל לטהר.

סימני עוף כתוב במשנה כדעת ר' גמליאל שכל עוף דורס הוא טמא, ורק עוף שיש לו 4 סימנים אינו דורס, יש לו אצבע יתירה מאחורי האצבעות, יש לו זפק וקורבנו נקלף בקלות כשר. ראב"צ אומר שאם כשעומד על חוט חולק אצבעותיו שתיים מכאן ושתיים מכאן טמא ואם שלוש מכאן ואחד מכאן טהור. רשב"א אומר שכל עוף שקולט מאכל ואוכלו כשהוא עדיין עף באוויר טמא. אחרים אומרים שעוף שדרכו להיות שכן של טמאים טמא ושכן של טהורים טהור ומדובר שהוא דומה לעופות ששכן איתם.

שני סימני חגבים כתובים בתורה בפירוש והם 4 רגלים וקרצוליים לדלג בהם ומוזכר שמות של חגבים טהורים שכתוב "אך את זה תאכלו מכל שרץ העוף ההלך על ארבע אשר לו כרעים ממעל לרגליו לנתר בהן על הארץ... את אלה מהם תאכלו את הארבה למינו, ואת הסלעם למינהו, ואת החרגול למינהו, ואת החגב למינהו". במשנה כתוב כדעת תנא דבי רב שאם יש לו 4 רגלים, 4 כנפים, קרצוליים שמדלג בהם, כנפיו חופים את רובו ונקרא בשם 'חגב' כשר, הגמ' הסתפקה האם הכוונה שהכנפיים חופים את רוב אורכו או את רוב היקפו ולכן צריך להחמיר את שניהם, אם אין לו קרצוליים ועתיד לגדל כגון 'זחל' שנקרא גם 'אסקרין' כשר שכתוב "אשר לא כרעים" ואמנם קוראים בלשון 'לו' אבל מכך שכתוב 'לא' למדו שגם אם אין לו כרגע כנפיים כשר. רב למד בכלל ופרט שרק המינים שמוזכרים בתורה כשרים שכתוב 'אשר לו כרעים' זה כלל, ופרט 'ארבה' וכתוב 'למינו' לרבות 'ציפורת כרמים' שיש להם שיער על הראש, 'סלעם' וכתוב 'למינהו' לרבות 'יוחנא ירושלמית' שאין להם שיער על הראש, 'חרגול' וכתוב 'למינהו' לרבות